

Tidinge

VAN DIE GOUDE

jaargang 37 | februari 2019 | 1

Een nieuwe kaart van Gouda

Goudse herinneringen aan
Erasmus (vervolg)

In Zak en zon

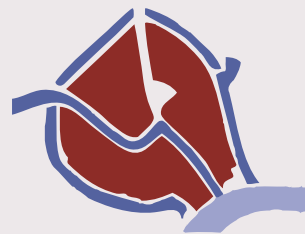

‘Daar ferme jongens stoere
knapen, hier lanterfantent!’

Gouwe Verhalen:
Stien Kwinkelenberg

Tidinge

TIJDSCHRIFT VAN DE HISTORISCHE VERENIGING DIE GOUDE

redactie: **Henny van Dolder-de Wit, dr. Paul H.A.M. Abels, dr. Adri van den Brink, dr. Christiaan van der Spek, drs. Margreet Windhorst, drs. Paul van Horsen** (hoofdredacteur)

tekstredacteur: **drs. Kenny Louwen**

vaste medewerkers: **Marcel van Dasselaar**

(archeologie), **ir. Gert Jan Jansen** (Gouwe Verhaal),

fotoredacteur: **Nico J. Boerboom**

met dank aan de medewerkers van: **Streekarchief Midden-Holland (SAMH)** en **Museum Gouda**

redactieadres: **Hazelaarlaan 10, 2803 BS Gouda**

e-mail: **redactie-tidinge@diegoude.nl**

secretariaat van die Goude: **Postbus 307, 2800 AH Gouda, telefoon 0182-534884**
e-mail: **info@diegoude.nl**

ontwerp en opmaak: **Peterpaul Kloosterman, Gouda (www.2pk.nl)**

drukkerij: **Quadraat Grafimedia BV, Oud-Beijerland**

ISBN: **0168-0498**

Lid worden van Historische Vereniging Die Goude: Het lidmaatschap kost € 28,- per jaar.

U kunt zich opgeven via onze website www.diegoude.nl

Opzeggen: U kunt uw lidmaatschap tot vier weken voor het einde van een kalenderjaar opzeggen.

Uiteraard zijn ook overlijden en verhuizing redenen voor beëindiging van het lidmaatschap.

www.diegoude.nl

Foto voorkant: Kaart van Gouda (Rijksmuseum Amsterdam RP-T-AO-10-52,6)

Van de redactie

Paul van Horsen

Paul Abels geeft op zijn website (www.paulabels.nl) een overzicht van wat er in 2018 zoal gebeurd is op historisch gebied in Gouda met als hoogtepunt de ontdekking van een onbekende kaart van Gouda.

Via de Nieuwsbrief en de pers bent u vast wel op de hoogte van die ontdekking door Henkjan Sprokholt. In dit nummer licht hij al een beetje toe wat er zo bijzonder aan is. In het tweede nummer van de *Tidinge* van dit jaar zal hij uitgebreider over de kaart aan het woord komen.

Koen Goudriaan vervolgt zijn onderzoek naar de relatie tussen Gouda en Erasmus. Is die relatie nu werkelijk zo sterk als in de beeldvorming soms naar voren komt?

Iedereen kent wel het schip van het Goudse Zeekadetkorps als hij langs de Nieuwe Gouwe rijdt. Hoe komt Gouda aan dat Zeekadetkorps? Waar kwam het idee vandaan om na de Tweede Wereldoorlog een Zeekadetkorps op te richten? Floribert Baudet doet het uit de doeken naar aanleiding van het zeventigjarig bestaan deze maand van het korps.

In het voorjaar van 2018 voorjaar begon voor de eerste keer de zesdaagse cursus 'Wonen in een historisch pand'. De cursus is ontwikkeld door de Historische Vereniging Die Goude, de Archeologische Vereniging Golda en Streekarchief Midden-Holland. We hebben de deelnemers gevraagd de uitkomst van hun onderzoek op papier te zetten en te publiceren in de *Tidinge*.

Arnout Menkveld pakte de handschoen op en doet in dit nummer verslag van zijn onderzoek naar zijn huis in de Tuinstraat.

Kaart van Gouda (Rijksmuseum Amsterdam RP-T-AO-10-52,6)

Het Gouwe Verhaal is dit een keer een interview door Gert Jan Jansen met Stien Kwinkelenberg. Zij is opgegroeid in de 'rode familie' die je kunt terugvinden in organisaties als, zoals zij zegt, 'Partij van de Arbeid, de vakbond, het Instituut voor Arbeidersontwikkeling, de AJC of het Humanistisch Verbond'.

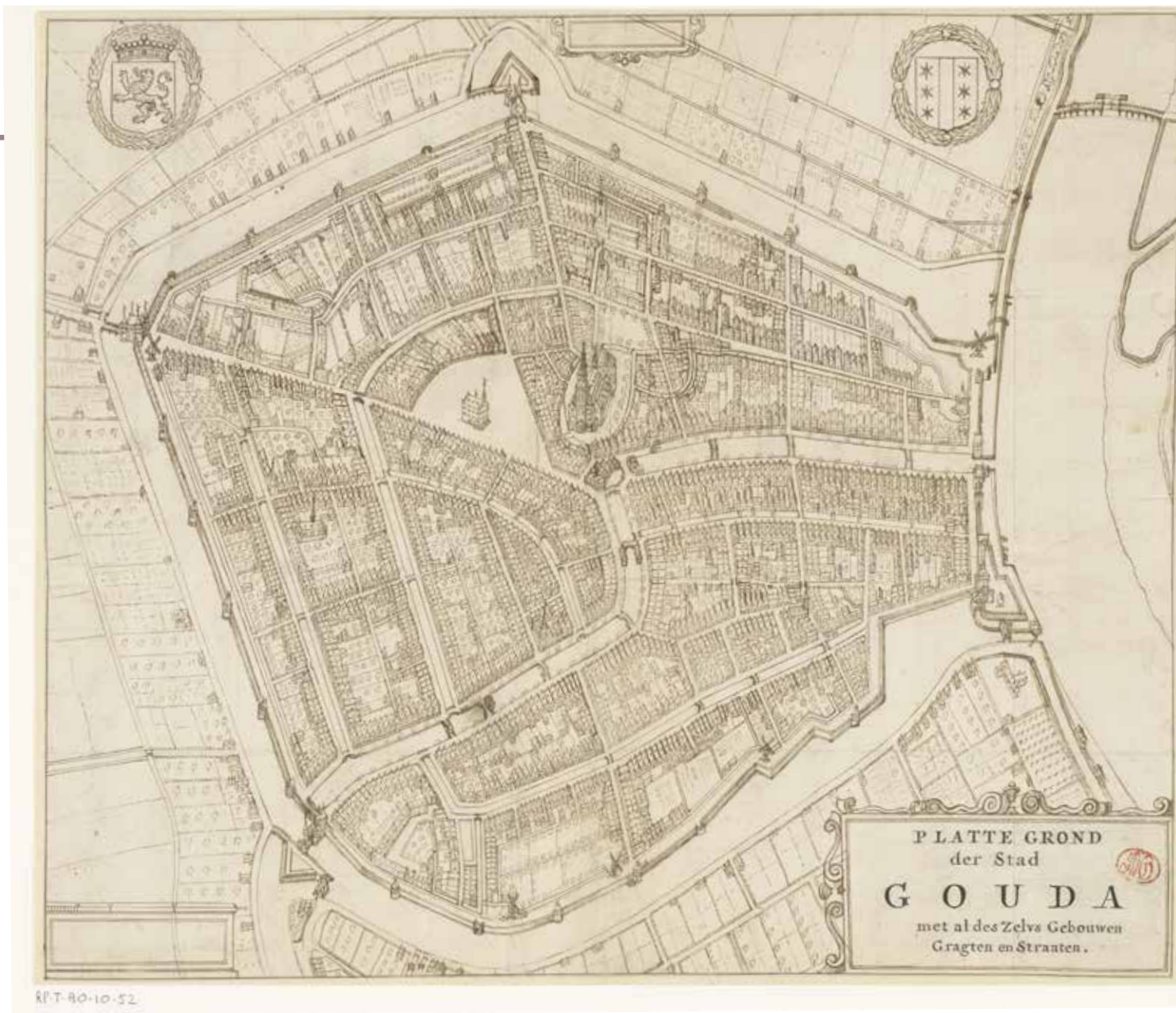
Al met al een gevarieerd nummer en naar onze mening een goede start van 2019.

Een nieuwe kaart van Gouda

Henkjan Sprokholt

Tidings 2019
4

Goudse herinneringen aan Erasmus vervolg

Koen Goudriaan

In het eerste deel van deze bijdrage is nagegaan hoe men zich gedurende de zestiende eeuw in de stad Gouda en in het klooster Stein de persoon van Erasmus herinnerde. Gedurende de jaren 1520 reageerden de ingezetenen van Stein op Erasmus' internationale roem met het aanleggen van een collectie van jeugdwerk van de humanist dat verspreid in het klooster nog aanwezig was. Misschien stamt uit die tijd ook het bekende portretmedaillon dat men in Stein van hem liet maken. En in de jaren 1570, toen het werk van Erasmus op de Index van verboden boeken was beland, bleven de kloosterlingen van Stein hem toch als hun medebroeder beschouwen.

Aanvankelijk was het ook als ingezetene van Stein dat de Gouwenaren zelf zich Erasmus herinnerden. Pas in de loop van de zestiende eeuw duiken verhalen op die een direct verband legden tussen de humanist en de stad. Erasmus zou de zoon van een Gouds pastoor zijn geweest. Hij was verwekt te Gouda maar geboren in Rotterdam. Of anders was hij dadelijk na zijn Goudse geboorte naar Rotterdam gebracht.

De verhalen die in Gouda en Stein de ronde deden, zijn vastgelegd door geleerden die aan het eind van de

De Wereldkroniek van P.C. Bockenbergh (KB 130 A 3)

zestiende en het begin van de zeventiende eeuw belangstelling hadden voor de biografie van Erasmus. Sommige van hen hadden Goudse wortels, andere niet. Met hun aandeel in de overlevering pakken we de draad weer op.

In Zak en zon

KLEINE GESCHIEDENIS VAN TUINSTRAAT 85 EN DIRECTE OMGEVING

Arnout Menkveld

18

‘Daar ferme jongens stoere knapen, hier lanterfanten!’

DE EERSTE JAREN VAN HET ZEEKADETKORPS GOUDA

Floribert Baudet

26

Tidings 2019

Wie langs de Nieuwe Gouwe naar het centrum van Gouda rijdt, heeft hem vast wel eens zien liggen: de voormalige kustmijnveger Freyr van de Koninklijke Marine die sinds een vijftiwintigtal jaren in het bezit is van de Goudse Zeekadetten. Die opvallende verschijning, een zeewaardig schip, is het pronkstuk van een organisatie die zijn wortels heeft in de Tweede Wereldoorlog.

Schip de Freyr van Zeekadetkorps Gouda (foto F.H.Baudet)

Het initiatief tot de oprichting van een Nederlands Korps Zeekadetten werd in 1946 genomen door kapitein-luitenant-ter-zee A. Kroese. Deze was door de Japanners met zijn schip gekelderd in de slag in de Javazee in 1942. Hij belandde uiteindelijk in Londen, waar hij de verantwoordelijkheid kreeg over de afdeling voorlichting van het Nederlandse Ministerie van Marine in ballingschap. Het heeft er alle schijn van dat het contrast tussen de Britse onverzettelijkheid en de twee verpletterende nederlagen die het Koninkrijk der Nederlanden had geleden hem aan het denken zette. Er was overduidelijk iets mis met de Nederlander. Kroese stond daarin niet alleen: er was veel draagvlak voor allerlei vormen van ‘vernieuwing

Stien Kwinkelenberg-Tak

Gouwe Verhalen is een serie interviews met mensen die het verleden van Gouda zelf hebben beleefd.

Gert Jan Jansen

‘Zouden de lezers dat niet raar vinden? In het vorige Gouwe Verhaal kwam Rie Eikenboom-Kwinkelenberg aan het woord en nu zit je weer bij iemand die Kwinkelenberg heet. Ze hoeven niet bang te zijn dat ik hetzelfde verhaal ga vertellen, want ik ken die andere mevrouw niet. Volgens mij is het geen familie. Ze komt niet uit een ‘rood nest’, want anders was ik haar wel tegengekomen. Na de oorlog had je in Gouda een flinke rode familie: mensen die actief waren in de Partij van de Arbeid, de vakbond, het Instituut voor Arbeidersontwikkeling, de AJC of het Humanistisch Verbond. Ze waren lid van de VARA en lasen *Het Vrije Volk*. Het is een wereld die bijna in de mist is verdwenen. Moet ik het daar over hebben?’

Vijf adressen in Korte Akkeren

‘Ik ben op 13 november 1928 geboren als Christina Hendrika Tak. Dat was in de Snoystraat 46 in Korte Akkeren. Dat is altijd mijn buurt gebleven. Ik heb op vijf verschillende adressen gewoond, maar ze lagen geen vijfhonderd meter van elkaar. In de Snoystraat zijn we een keer naar de overkant verhuisd, want de huizen van Ons Belang deden iets minder huur. De panden zijn allemaal afgebroken. Daarna gingen mijn ouders naar de Kievitstraat, waar nieuw gebouwd was. Toen ik in 1952 met Wim trouwde, gingen we daar inwonen, op de bovenverdieping. Je moet niet denken dat een pas getrouwd stel een eigen huis kon krijgen. Vijf jaar hebben we moeten wachten voor er een vrij kwam; een bovenhuis op Koningin Wilhelminaweg 250. Het hoorde bij een complex van 212 woningen dat de gemeente in 1951 had neerge-

Stien Kwinkelenberg-Tak (1928)

Stien Kwinkelenberg-Tak (foto Nico J. Boerboom)

zet. In 1960 hebben we deze eengezinswoning aan de andere kant van de KW-weg gekocht. Dat stond er van vlak voor de oorlog. In een keer zijn toen 46 woonhuizen gebouwd, KW-weg nummer 161 tot en met 249. Je kunt nog steeds zien dat er in het midden een winkel was met berging en bovenwoning. Daar heeft ooit een melkboer in gezeten. Weet je trouwens dat de weg in de oorlog een andere naam had? Koningin Wilhelminaweg mocht niet meer van de Duitsers. Het heette toen Surinameweg.’

Arbeidersgezin

‘Ik kom uit een arbeidersgezin. Vader Piet Tak en moeder Cathrien Oosterwijk kregen twee kinderen, waarvan ik de oudste *ben*. Ja, tegenwoordige tijd, want mijn broer Piet leeft gelukkig nog. Hij woont – ook alleen – in Reeuwijk. Ook voor hem wordt het lastiger om de deur uit te komen, maar bij mijn 90-ste verjaardag in november was

Auteurs

Henkjan Sprokholt is leraar klassieke talen, archeoloog, historicus en zelfstandig ondernemer

Koen Goudriaan is emeritus hoogleraar geschiedenis der middeleeuwen aan de Vrije Universiteit van Amsterdam. Hij schreef vele artikelen over de Goudse geschiedenis en was mederedacteur van de stadsgeschiedenis Duizend Jaar Gouda

Floribert Baudet is als universitair hoofddocent Strategie verbonden aan de Faculteit Militaire Wetenschappen van de Nederlandse Defensieacademie

Arnout Menkveld is sociaal-geograaf en was raads-lid en wethouder in Gouda. Momenteel schrijft hij romans. In 2016 verscheen de psychologische thriller 'Een andere partij'

Gert Jan Jansen is vicevoorzitter van Die Goude en hoofdredacteur van de Nieuwsbrief. Tevens is hij medewerker voor de rubriek 'Gouwe Verhalen'

Agenda

LEZINGEN 2019

4 maart **Hans van den Broek**
Koorts en honger

10 april **Nico J. Boerboom**
Oud -en nieuw in foto's

27 mei **Gerdien Tober**
Inpoldering Zuidplas?

9 september Nog in voorbereiding
Thema Open Monumenten Dag 'Plekken van plezier'

Tidinge

TIJDSCHRIFT VAN DE HISTORISCHE VERENIGING DIE GOUDE

Een nieuwe kaart van Gouda	4
Henkjan Sprokholt	
Goudse herinneringen aan Erasmus (vervolg)	6
Koen Goudriaan	
In Zak en zon	18
Kleine geschiedenis van Tuinstraat 85 en directe omgeving	
Arnout Menkveld	
‘Daar ferme jongens stoere knapen, hier lanterfantent!’	26
De eerste jaren van het Zeekadetkorps Gouda	
Floribert Baudet	
Gouwe Verhalen: Stien Kwinkelenberg-Tak	35
Gert Jan Jansen	